

Справа «Кантоні проти Франції» (Cantoni v. France)

У рішенні, ухваленому 15 листопада 1996 р. у справі «Кантоні проти Франції», Суд постановив, що:

- засудження за незаконний продаж фармацевтичних продуктів не порушує ст. 7 Конвенції.

Обставини справи

Заявник, п. Мішель Кантоні, який народився у 1947 року, був менеджером супермакету в м. Сенсі (Йонн). У 1988 року було розпочате кримінальне переслідування п. Кантоні за незаконний продаж фармацевтичної продукції. Цей судовий розгляд був ініційований Асоціацією фармацевтів Йонна та багатьма окремими фармацевтами. Заявника обвинувачували у збуті в його крамниці одновідсоткового водного розчину еозину, сімдесятивідсоткового розчину спирту, перекису водню концентрацією у 10 об'ємних відсотків, вітаміну С (у пігулках по 500 мг і порошках по 1 000 мг), інгаляцій з рослинних есенцій, кишенькових інгаляторів, антисептиків (у розпилювачах) та мінеральних додатків.

Кантоні у своїй заяві стверджував, що продукцію, про яку йдеться, не можна розглядати як ліки, виходячи зі змісту ст. L.511 Кодексу про охорону здоров'я, і тому вона не підпадає під монополію фармацевтів.

У судовому рішенні від 30 вересня 1988 року Сенський кримінальний суд визнав, що дана продукція є медикаментами як виходячи з її функцій, так і з представлення. Суд визнав заявника винним, оштрафував його на 10 000 французьких франків і змусив виплатити по одному франку збитків кожній із цивільних сторін. 18 травня 1989 року Паризький апеляційний суд підтвердив це рішення.

Заявник апелював, зокрема, на підставі ст. 7 Конвенції. Він доводив, що стосовно фармацевтичних продуктів поняття ліків, що його визначає закон, на підставі якого він був засуджений, не сформульоване в достатньо зрозумілий спосіб, щоб дати йому змогу оцінити, чи підлягає він за свої дії кримінальній відповідальності. Апеляція відхилена 29 травня 1990 року.

Зміст рішення Суду

Заявник стверджував, що поняття ліків, яке міститься у ст. L.511 Кодексу про охорону здоров'я, є надто невизначеним і залишає судам широкі можливості тлумачення. Тому було б необгрунтовано чекати, що він, виставляючи на продаж продукцію, питання про яку Суд розглядає, міг оцінити, що вона становить матеріальний елемент злочину, за який його засуджено.

З погляду Суду, вказаний урядом факт, що ст. L.511 Кодексу про охорону здоров'я майже дослівно базується на директиві Ради міністрів ЄЕС (№ 65/65) від 26 січня 1965 року, не виводить вказану статтю із сфери дії ст. 7 Конвенції.

Суд вказав, що, як і багато інших законодавчих визначень, визначення «ліків», яке міститься у ст. L.511 Кодексу про охорону здоров'я, є досить загальне. Коли застосовується законодавча техніка розподілу по категоріях, продовжив Суд, завжди залишаються сірі зони на межі дефініцій. Ця напівтінь сумнівів щодо «пограничних» фактів сама по собі не є умовою несумісності ст. L.511 зі ст. 7 Конвенції, зрозуміле викладення якої доведено переважною більшістю справ. Роль рішень, ухвалених судами, якраз і полягає у тому, щоб розвіяти зазначені вище інтерпретаційні сумніви, враховуючи зміни в щоденній практиці.

Суд не переконали аргументи, побудовані на рішеннях нижчестоячих судів, на які посилався заявник і котрі стосувалися типу «пограничної» продукції, за продаж якої він був засуджений. Справді, у рішеннях нижчестоячих судів були розходження, але заявник не вказав, чи класифікують продукцію рішення, на які він посилався, за її функціями (медичними) чи за її представленням (та чи було представлення однакове у всіх випадках).

Для першої категорії рішень, що стосуються продукції, віднесеної до ліків завдяки її функціям, справа зводилася до встановлення поточного стану наукових знань. Щодо другої категорії, тобто рішень, що стосувалися продукції, віднесеної до ліків завдяки її

представленню, то тут суди мали на меті встановити враження, яке справляє ця продукція на пересічного споживача.

Мало того, на думку Суду, є одне вирішальне міркування. Починаючи з 1957 року і далі касаційний суд завжди або підтримував рішення нижчестоячих судів, що класифікували типову фармацевтичну продукцію як ліки, або скасовував рішення, що змінювали таку класифікацію. Він ніколи не підтримував рішень нижчестоячих судів, які визнавали, що така продукція не належить до ліків. Отже, задовго до подій у цій справі касаційний суд зайняв чітку позицію щодо цього питання, і вона з плином часу дедалі більше закріплювалась.

Виходячи з цих міркувань, Суд постановив: п. Кантоні, менеджер супермаркету, повинен був оцінити, що, зважаючи на цілу низку прецедентів касаційного суду та деяких нижчестоячих судів, він може бути покараний за незаконний продаж ліків.

Отже, у даному разі ст. 7 Конвенції порушена не була.

Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України О. О. Бекетовим, Р. М. Москалем, Н. П. Ничай, М. Ю. Пришляк, Т. І. Пашуком, М. Б. Рісним, А.-М. Я. Хом'як.